

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Dolenjski kmetovalci, pripravljajmo se na železnico.

(Dalje.)

Kje nam leži Dolenjeem še velik zaklad?

Živinarstvo imenuje se kaj rado steber kmetijstva, in to po vsej pravici. Živinarstvo daje nam v prvi vrsti gnoj, brez katerega nam je vse kmetijstvo osobito poljedelstvo kar naravnost nemogoče. Živinarstvo daje pa tudi v drugi vrsti gotovi denarni dohodek, bodisi da prodajamo meso, ali mlečne izdelke. Čim bolj človeštvo narašča, čim bolj človeštvo v omiki napreduje, čim več in čim boljših prometnih zvez si človeštvo prireduje; tem večjega gospodarskega pomena postaja živinarstvo. Da reči se smé, da ako bi tudi vse drugo kmetijstvo propalo, živinarstvo bi ne moglo propasti nikdar.

Nam dolenjskim kmetovalcem, odpira dolenjska železnica gledé živinarstva čisto nova, pa kaj široka vrata kmetiškega dohodka. Vsak, kdor je kaj sveta videl, ter ga iz kmetiškega stališča pre-

mišljeval, vsak kdor količkaj dosti bere, uvidi, da so železnice povsod in povsod v prvi vrsti kaj koristne živinarstvu. Kjer je železnica, proda se kaj lahko in dobro živina, bodisi vže kakoršnega koli plemena. V dokaz temu ni treba druzega, kakor primerjati današnje živinske sejme v Gorici, Sežani, Divači, Ljubljani itd. z onimi, recimo pred petdesetimi leti. Kolikor se je pred petdesetimi leti na jednom ali drugem kraju teh sejmov v celem letu denara prevrglo, prevrže se ga dandanes skorej v pojedinem kraju teh sejmov le v treh mesecih, ali pa še v krajšem času. Nasprotno so pa sejmi tistih krajev kjer železnice še ni, od dné do dné bolj zapuščeni. Ni li žalostno na primer, da na Bučki, kamor priženó skoraj do tisoč konj na kak sejem, niti jednega Italijana ni videti? In vendar so ravno Italijani naši najbližnji, in najboljši konjski kupovalci. Ni li ravno tako žalostno, da na primer na Veseli Gori pri Št. Rupertu na kak sejem 800 do 1000 ali pa še več glav tudi prav lepe goveje živine priženó, proda se je pa le kaj malo ali skoraj nič, in še ta barantija je navezana le na najbližje sosede; Italijanskega ali nemškega

PODLISTEK.

Kakó se je opekel stari Čelesnik.

(Črtica iz kmečkoga življenja; spisal — 6.)

Bilo je v nedeljo popoldne pred nekoliko leti. Solnce, zlato solnčece, obrnilo je zadnjikrat onega dné svoje veliko, okroglo lice doli na našo lepo dolino, zadnjikrat onega dné, ker je name-ravalo zdaj zdaj odriniti v daljne prekmorske kraje, da zbudi na delo vse zaspance v daljni Ameriki in pa še v drugih deželah, katerim pa sam klek ime zapomni, saj jim tako čudno in pa smešno zvoní. Ni čudno, če je pogled poslavlajočega se solnca najlepši, saj se vsakedó teško poslavlja in kedo more reči, da ni zlatemu solncu hudó, ko zapušča tako lepo dolinico, kakor je naša? Kaj bi tisto, le ne zabavljajte ne; jaz sem tudi vže marsikatero dolino in dolinico na Slovenskem prekoračil in rečem vam, da je malo tacih, kakor je naša. Toda, kaj govoričim, saj itak znam, da

vas to ne zanima, povem vam raje, kako je takrat bilo, a vi me blagovoljno poslušajte!

Saj znate, kako je v nedeljo popoldné po nauku na deželi; takrat si vsak počije, vsak se porazgovori s svojimi znanci in prijatelji. Otroci igrajo svoje igre in kričé glasno od hiše do hiše; dekleta zberó se pred kako hišo in kramljajo o svojih skrivnostnih stvareh; fantje obsedé na kakovih drvih, ali pa stopijo v hladno senco in rešetajo o vojaških naborih, o vojski in pa o drugih dogodkih; mamice gredó jedna drugi v pohode; kakov petičen možiček privošči si tudi poliček starega — kedó bi zameril, da je le zmerno in pošteno; — — vsakedó se po svoje zabava. A ko se začne zlato solnce približevati vrhovom gorá, ko se začno oglaševati po bližnjih in daljnih mlakah jednolični zborovi velikih in malih, starih in mladih žab in žabic, sprva bolj tiho in pojedince, potem pa zmeraj glasneje in glasneje; ko se povračujejo veseli pastirji sé svo-

kupca, ni zagledati, da še Bločana in Ljubljana vidiš težko. Vsak, kdor ni toliko slep, da previdi le najbližjo svojo okolico, vsak komur je dano le neko pametno razumno sklepanje o bodočnosti Dolenjske, ko dobimo železnico, reči mora: v živinarstvu ima dolenjsko kmetijsko prebivalstvo zelo najlepši del bodočnosti svoje. V duhu je videti, koliko in kakih živinskih sejmov bode imela Dolenjska recimo po komaj štiridesetih letih odkar bo tekla železnica. Največji naši današnji sejmi so jim komaj senca.

No tudi za to se moramo pa Dolenjci začeti v pravem času pripravljati. Mi imamo še vse premalo živine. Toliko, kolikor je imamo, in kakoršno imamo dandanašnji, to zadostuje komaj za današnje razmere ne pa za bodoče. Ako pa hočemo več in lepšo živino rediti, potrebno je, da dobimo več krme. Gledé na krmo smo pa Dolenjci v dostih krajih prav veliki reveži. Travnikov skorej nič ni, vso krmo mora kmetovalec na njivah v podobi detelje itd. pridelovati. V mnogih krajih imajo pa dosti travnikov, toda — slabih močvirnih, na katerih rase le malo vredno kislo seno in še tega ne Bog si ga vedi koliko, ampak prostoru primerno le malo, kaj malo.

In ravno v takih krajih, kjer imajo dosti pa močvirnih travnikov, ravno v takih krajih leži Dolenjcem še velik zaklad v zemlji. Ako bi se taki travniki po umetnem potu osušili, kjer mogoče (in zelo povsod je to mogoče) po potrebi tudi namakali, pridelovalo bi se gotovo še enkrat toliko sena kakor dandanes. In to bi ne bilo slabo, kislo, netečno, ampak najbolj sladko, jako tečno seno. Kdor tega ne verjame naj se prepriča. V poletnem času, ob košnji naj gré na

obširne osušene ter namakane travnike gospoda Berga v Mokronogu in primerja naj na njih rastočo travo z ono na sosednjih, neosušenih ter ne namakanih kmečkih travnikih. Kar se je na travnikih g. barona Berga izpeljalo, dá se izpeljati še na sam Bog vedi koliko tisoč družih travnikih. Res da taka zboljšanja stanejo denara, dosti denara. Potrošek zmanjša se pa jako močno, ako se loti dela več gospodarjev skupaj in gotovo najmočnejše se pa zmanjša ako se ga poprimejo kar vsi gospodarji jednega kraja h kratu. Prvo poglobitno delo pri takem zboljševanju je pač inženersko, kajti ako ni vse natanko premerjeno ter izmerjeno, je kaj lahko mogoče, da se delo sponese ali slabo, ali pa kar nič ne. Inženerska dela pa kakor znano (kakor dohtarska) niso po ceni.

Vendar je pa mogoča tudi v tem pomoč in sicer ta-le: „Vse kmetiške podružnice tistih krajev, v katerih se nahaja dosti močvirnih travnikov, vložile naj bi pri centralnem odboru c. kr. kmetijske družbe, kakor tudi pri slavnem deželnem zboru prošnje, za nastavljenje deželnega kmetiško tehničnega inženerja, kateri bi izvrševal vsa inženerska, za osušenje in namakanje močvirnih travnikov potrebna dela ali čisto zastonj, ali pa po jako nizki ceni. Takega inženerja ima že sosednja Štajerska, take inženere imajo tudi že skoraj po vseh družih avstrijskih deželah, zakaj bi ga za Kranjsko ne imeli. Vsak, kdor bi hotel svoje travnike osušiti, rešen bi bil s tem prvega, pa gotovo največjega potroška. Vsak imel bi pa tudi v natančnih tehničnih načrtih popolno zagotovilo vgodnega vspeha. Posebno izdatna in najcenejša bila bi pa zboljšanja, ako bi se jih kar več go-

jimi čedami, prepevaje lepe narodne pesmi in pokajoč z bičem iz zelenih travnikov na svoj dom; tedaj prenehajo otroci s svojimi igrami, dekleta, fantje, žené in možjé s svojimi pogovori in vsakedo se vrača vesel in zadovoljen na svoj dom. Tu se še malo posedi in počaka večerja, odmoli sv. rožni venec, a potem se pa podá vse k počitku, da vstane drugi dan vsak čil in krepak k novemu delu.

Bilo je torej v nedeljo popoludne pred nekoliko leti. Zlato solnce je zadnjikrat se svojimi žarki obsevalo našo mirno vasico, a posijalo je tudi tja pred lepo, zidano hišo, kjer je sedel na klopi stari Čelesnik in spuščal iz svoje ilovate pipe goste dime v zrak. Seznanim naj vas s Čelesnikom, kaj ne, saj znam, da ga ne poznate. Šestdeset jih je vže imel tedaj na ramenih, vendar je bil še čvrst, kakor malokedo njegove starosti. Glava mu je bila vedno ravno po koncu in v njegovih gostih laseh bilo je še vedno malo tistih srebrnastih niti, katere so kinč in pa ponos

starčka. Iz pod gostih obrvij in vže prilično nagubanega čela, gledalo je, rekel bi skoraj nekako zlobno, dvoje sivih očes, nos bil mu je ostro zaslišen, usta široka, a lice vse popreje, kakor pa prijazno. Čelesnik ni imel baš veliko kmetije, vendar so govorili, da ni takisto brez vsega. Hm — hm — pripovedovalo se je marsikaj o starem Čelesniku in ne mnogo dobrega. Posojeval je neki rad denarje, ali na velike obresti in vže večkrat je kakovega reveža popolnoma osiromašil in zakopal v dolgove. Sploh je bil Čelesnik prav lakomen na denar, in zato je tudi zgubil vse usmiljenje; samo, da je bilo njegovemu žepu prav in dobro. In še nekaj je imel stari Čelesnik. Oj, da si pred njim malo prizdignil pokrivalo in rekel: „Dober dan, dober večer, oče Čelesnik!“ ej, ej, to bi se prikupil staremu. Imel je toraj svoje napake in precej grde napake stari Čelesin čudno, če ni bil posebno priljubljen svojim sovaščanom. Pa saj je tudi malo občeval z njimi, raje se jih je ogibal. Otrok ni več imel; dva

spodarjev skupaj, ako bi se jih kar cele občine lotile. V takih slučajih je mogoče za delo potrebno kapital dobiti na posodo po prav nizkih odstotkih in proti dolgoletnemu povračanju v obrokih. Slavni deželni odbor posodil bi, in to gotovo prav radostne volje, za taka podvzetja denar. Posodil bi ga pa tudi vsak domači denarni zavod, kakor mestna hranilnica ljubljanska itd.

Torej kmetovalci dolenski, lotite se, da dvignete velik zaklad, kateri leži v vaših močvirnih travnikih. Pričnite jih osuševati. Ako bodete pridelovali le dvakrat toliko, in veliko boljše, veliko finejše krme na njih, kakor dandanes, redili bodete tudi lahko dvakrat toliko živine, kakor dandanes in to se bode v naši deželi pač poznalo, to bode izdalo na naših njivah, posebno pa na naših bodočih dolenskih živinskih sejnih, najbolj pa v naših ali pa vsaj v žepih naših potomcev

Dolenska bolnišnica.

Ni ga za telo hujšega kakor je bolezen; ako se pa bolezen pridruži še ubožstvo — potem je zlo res nepopisljivo. Da, si li moraš misliti, kakova je beda bolnika siromaka, ki ga nima nikogar, da bi mu stregel, ki se zvija sam brez tolažbe, brez pomoči na trdem ležišču! Gorje je takemu trpinu! res gorje! —

Pa kedo naj tu pomaga? očitna bolnišnica, kjer se ubog trpin preskrbi z vsem potrebnim za dušo in telo. Kako britko je tudi, ako človeka zgrabi hitra nesreča, ako se pohabi na telesu tako, da mu sam navadni zdravnik ne more pomagati; ali če je bolezen sploh taka, da je treba več večših zdravnikov, da jo ozdravijo — pa jih ni

mu je Bog dal, ali umrla sta mu v prvih mladostnih letih, le ženo je še imel, dosti dobro, ubogljivo in skrbno ženo. Današnje popoldne ogledal si je polje, vrnil se od ondot domov, sedel na klop pred hišo, zapalil pipico in mislil, Bog vedi o čem; ali menim, da se ne bi mnogo varal, če bi rekel, da je stari Čelesnik mislil o svojih dolžnikih in pa o svojem denarju. In spustil je par gostih dimov v zrak, lice se mu je zadovoljno zaokrožilo, stresel je pepel iz pipice in se baš hotel vzdigniti in oditi v hišo, ko je prikorakal po cesti neznan tujec. Oblečen je bil bolj po gosposko, vendar si skoraj opazil po širokih in dolgih rokavih in uprav takovih hlačah, da ta obleka ni bila baš na njega krojena in pa, da je pač vže nekaj časa preteklo, kar je krojač novo sukno sè svojimi velikimi škarjami razrezoval in prvokrat z iglo zabodel, ker so mu bili komolci vže tako pregledani, da so se kar nitke videle, a ovratnik se mu je svetil, kakor škornje vaških fantov, ko gredó v nedeljo k maši, tako

blizo! — Tudi tu pomaga javna bolnišnica. Prav in lepo je, da je naš deželni zbor sklenil napraviti novo bolnišnico v Ljubljani — bolnica je potrebna, koristna naprava.

Toda nekaj se mi vsiluje v pero, kar imam vže dolgo na sreč; nekaj moram zahtevati v imenu trpečih Dolencev.

Gospoda, zakaj se spravlja vse samo v Ljubljano? Zakaj bi morale biti vse človekoljubne naprave ravno v Ljubljani? Ali jih morda drugod, recimo, mi Dolenci ne potrebujemo? ali ne plačujemo tudi davkov? Glejte, v Šmihelu pri Novem Mestu imamo lepo hišo, imamo popolnoma zmožne šolske sestre. Te bi rade podučevale mutaste deklice, ako bi le dobile podporo. Denarja je dovolj zato, ali kaj pomaga, ko vlada zahteva, da se more napraviti v Ljubljani nova hiša za dečke in deklice. Bi li ne bilo prav, ako bi se deklice poslale semkaj — v Ljubljani pa bi se zgradila naprava samo za dečke.

Z bolnišnico je podobno. Radi priznamo, da je v Ljubljani potrebna; ali ravno tako je potrebna pri nas v Novem Mestu. To je jasno. Ako pošljemo bolnika od nas ali celo od onstran Gorjancev v Ljubljano, so stroški jako veliki. Pa ne samo to. Kolikokrat se zgodi, da je treba poslati v bolnišnico jako slabega, prav nevarno bolnega. Predenj ga pripelješ čez naše klance v Ljubljano — ti umrje. Po tem, se ve, da mu bolnišnice več ni treba! — Da je temu tako, čutijo naši ljudje predobro, kaže skušinja. Znano nam je namreč, koliko stroškov mora naša dežela plačevati vsako leto za bolnike v bolnišnici v Brežicah, v Karlovcu itd. Zakaj pač? Zato, ker je ljudem predaleč v Ljubljano, pa izročé bolnike v bolnišnice,

da bi se za silo tudi v njem gledal. Na razkuštrani glavi šopiril se je pokvečen klobuk, in mu sè svojimi širokimi krajevci obsenčil blede, suho lice, katero mu je okroževala mala, redka bradica. In približal se je staremu Čelesniku, snel tisto pokveko z glave, na suhem licu pokazal se mu je zvit smehljaj in dejal prijazno:

„Dober večer, oče Čelesnik, dober večer! Vi se hladite tu na klopici, da prijetno je to ob tako lepem večeru, kakor je danes. In vročina je pojenjala, vročina!“

Baš sem se mislil vzdigniti, dejal je Čelesnik začujeno, češ, odkod ga tujec pozna in pa dobričalo mu je, ker ga je tako prijazno pozdravil. Obično se pač niso popotniki pri njem oglaševali. „Odkod pa, odkod? In pa poznate me, jaz se saj ne spominjam, da bi vas vže kje videl!“

„Ej, ej, vas, oče Čelesnik, kedo pa vas ne pozna? Saj vas poznajo v deveti župniji kot moža poštenjaka, oče Čelesnik!“

(Dalje prihodnjič.)

ki so jim bliže. Bi li ne bilo prav, ako bi ostali ti novci v domačej deželi?

Tudi ne pozabimo, da je v tej reči naša dežela nekaj prav posebnega, edinega — drugod je drugače. Naša bližnja Štajerska ima na spodnjem svojem delu bolnišnice v Mariboru, v Celju, v Brežicah in morda še kje drugej. Samo na Kranjskem naj ima do te dobrote pravico ljuba — Ljubljana! To ni prav!

Vemo tudi, da je novomeški mestni zastopnik ponudil deželnemu zastopniku lepo svoto novcev, ako napravi tu v mestu bolnišnico. Obljubilo se je baje pač nekaj podpore, ako ustanové tu bolnišnico usmiljeni bratje; ali ko so ti rekli, da jim je sedaj to nemogoče, je pa tudi naš deželni odbor in zbor utihnil.

Da, v imenu dolenskih davkoplačevalcev, v imenu naših ubozih trpinov bolnikov, kličemo: Gospodje! nikar ne obračajte svojih oči samo po Ljubljani; povzdignite jih nekoliko više, da vidite potrebe tudi po deželi in kranjskih mestih!

Ako se je pa v tej reči vže kaj zgodilo, bodemo srčno veseli.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Ako je dobro znamenje kacemu listu, da mu zmanjka prostora, potem bi bile „Dolenjske Novice“ gotovo med najsrečnejšimi listi; kajti vselej govori g. vrednik novičarju: le ob kratkem — ni prostora! Mora ga ubogati novičar, za to Vam bode spet povedal le nekaj prav v kratkih besedah.

V Avstriji zborujejo sedaj trije **deželni zbori**, tirolski, češki in dolenski avstrijski. Tirolski bode med drugim obravnaval o deželnem šolskem zakonu. Doslej so zahtevali vrli Tirolci še vedno versko šolo; zato jim ministerstvo ni potrdilo šolske postave po njih želji. Sedaj je vlada nekoliko prijenjala; ali težko da bi bili katoliški Tirolci z njo zadovoljni, ako se jim ne bode dovolilo še več. — Tudi mi Slovenci moramo porabiti vsako priliko, da se potegujemo za strogo versko šolo. Prej ali slej jo moramo dobiti.

V **Češkem** deželnem zboru razpravljajo spravo med Čehi in Nemci. Toda brez dvoma je, da iz te moke ne bode kruha — vsaj okusnega gotovo ne. Mladočehi nočejo o tej poravnavi nič vedeti, celo izmed Starih jih je mnogo uskočilo v njih tabor. Vlada je dala zadnjič neko pisanje, ali pokazala s tem, da je bolj naklonjena Nemcem nego Čehom; to je vse le še bolj razburilo.

V **dolensko-avstrijskem** deželnem zboru je vendar povedal poslanec Šefel golo resnico, da morajo države drugače skrbeti za uboge ter sploh za podložne — krščanske naj bodo! — sicer bode prišla povodenj ter jih odnesla, kakor je

nekdaj rimsko državo, ko so bila čisto podobna znamenja. Tudi je priporočal, naj donaša za ubožno kaso dunajska borza, kjer igrajo večinoma judje, 200.000 goldinarjev. To je pač le pravično, če kmet plačuje, ki ima malo prihodkov, zakaj bi ne jud, ko jih ima mnogo? in vendar to jezi judovske krivoverce!

Deželim zastopnikom v **državnem zboru** na Dunaju bode nabrati letos za armado in pomorščake 60.389 mož; za deželno brambo 10.000 poleg namestne reserve in onih novincev, katere imata nabrati za deželno brambo Tirolska in Predarlška.

Avstrijski delavci pa tudi drugod hočejo tudi letos praznovati 1. majnika. Bodo li zato kaj bogatejši, je drugo vprašanje. Mi bi mislili, da bi bilo za nje na duši in na telesu mnogo bolje naj bi zahtevali ter tudi res praznovali vse nedelje in praznike v letu! Nam se zdi, da je ta delavski praznik le neko opičenje po družih stanovih — za pravo delavsko srečo pa brez pomena.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Srbskem** je še vedno oni neprijetni prepir med bivšim kraljem in njegovo ženo Natalijo. Kralj Milan jej brani občevati z njenim sinom, sedanjim kraljem.

Italijani imajo preveč visokih šol — v 17 mestih. Radi bi jih nekaj odpravili. Ali katere, to je težka reč, ker bi se vsacemu mestu zamerili, kateremu bi vzeli višo šolo.

Ruski car je pisal neko pismo, iz katerega se razvidi, da je med Rusijo in Francijo kaj debelo prijateljstvo kar zlasti Nemcem — Prusom — ne more biti po volji.

Irci, katoličani, ki so vže čez tristo let podložni protestantskim angličanom, se v tem stoletju prav vspešno potegujejo za svoje pravice. Zadnji čas jim je bil vodja nekov Parnel, ki je za nje mnogo storil. Ali zmotil se je revež v zasnobnem življenji zoper zakonsko poštenost. To jako škoduje Ircem, ker na take reči Angleži grozno natanko gledajo.

V **Čile** v južnej Ameriki je baje vzbuknila vstaja.

Piše se nam:

Iz Ribniške doline — meseca decembra. Od kar pri nas ustavno življenje obstoji, od kar naš visoki deželni zbor deluje, v vseh 29. letih ni se storilo skupaj toliko potrebnega, koristnega in dobrega za Dolenjsko sploh in posebej za našo dolino, kakor v pretečenem zasedanji našega vis. deželnega zbora. Ni ga menda po vsem Dolenjskem pametno mislečega, razumnega človeka, ka-

teremu je napredek našega ljudstva na srcu, da ne bi vedel hvalo našim gg. poslancem za njihov trud, da se bode naša naj koristnejša potreba izpolnila, ter se bode gradila dolenjska železnica. Kakor pa ima ta svoj največji dobrodejen pomen za vso Dolenjsko, ravno tako ima sklep vis. deželnega zbora, da se gradi pripravna cestna zveza med Loškim Potokom in središčem Ribniške doline za dolenjsko železnico in posebno pa za naš okraj neizmerne dobrote v sebi.

Kdor tukajšnje krajevne ramere pozna, kako potrebna je pripravna cestna zveza mej Loškim Potokom in mej Ribnico, da zamorejo Potočanje z vozom čez Veliko Goro v Ribniško dolino dohajati, bodisi v opravkih s c. kr. oblastmi ali do zdravnika, bodi si v kupčijskih zadevah, ta tudi vé, zakaj si naše prebivalstvo uže nad 20 let želi, da bi se napravila ta proga.

Kdor naše gozde ob in na Veliki Gori pozna, posebno iz graščin Ribnica, Kočevje Čabar, Sneperk in Ortenek, potem mnogih občin in zasebnikov, katerih les se sedaj po dolgi in toraj dragi cesti na Rakek izvožava, ta ve, koliko bogastva ne zamoremo v pravo ceno spraviti. Vsi ti gozdi zadobé z dolenjsko železnico višjo vrednost, vendar večina njih lesa bi se še vedno morala po sedanji progi v promet izvažati.

Da se torej sklene pripravna ceta med Loškim Potokom in Ribniško dolino, da se vsi gozdi na Veliki Gori bližje svetovnemu prometu priklopijo, s tem, da bi se njih les na bližjo in pripravnejšo železnično postajo v Ribnico dovažal, treba je bilo neizogibne ceste med Loškim Potokom in Ribnico.

Težko smo čakali rešitve, ko se je pretečeno jesen ta proga trasirala, ko smo čuli, da je to delo strokovnjak prav dobro pogodil, tako, da bi največji strmec znašal samo $4\frac{1}{2}$ palicev pri sežnju, da se bode navkreber lahko hitro vozilo, da bode vsa proga iz Loškega Potoka do Ribnice samo 19 kilometrov, nekaj čez dve in pol milje dolga.

Našima vrlima gg. poslancema, kmetskih občin, katerima je blaginja našega okraja pri srcu, posebno neutrudljivemu in uspešnemu delovanju g. dež. poslanca Fr. Višnikarja, imamo se zahvaliti, da se je ta zadeva tako hitro in povoljno rešila.

Ker bode z napravo te ceste naše prebivalstvo v Loško-potoški dolini zadobilo kratko in pripravno cesto v Ribniško Dolino, s čimur se njim velika nedostatnost odstrani; ker bode les iz Velike Gore se pozneje na Ribniški kolodvor izvažal, od koder se bode ceneje zamogel v Trst postavljati, kakor sedaj iz Rakeka vsled nepravilnih tarifov južne železnice — zato zadobi s to cesto naš okraj, potem dolenjska železnica tudi — jako

mного. Zelo hvaležen je torej vsak, da se je ta nujna zadeva tako povoljno izvršila in vsak vé hvalo vis. deželnemu zboru kranjskemu!

Domače vesti.

(Spremembe pri uradništvu.) Okrajni komisar gosp. Parma pride iz Kočevja v Litijo, vladni koncipist Alfonz Pirč iz Logatca v Kočevje, vladni koncipist pl. Šivic in konceptni praktikant J. Hočevvar iz Ljubljane v Krško.

(Častno občanstvo) podelila je Ribniška občina g. državnemu in deželnemu poslancu profesorju Fr. Šukljeju in gospodu deželnemu poslancu, okrajnemu sodniku Fr. Višnikarju za znamenje hvaležnosti in zaupanja za njiju vspešno in koristno delovanje v deželnem zboru v prid Ribniške občine in Ribniškega okraja.

(Vabilo) k občnemu zboru delniškega društva „prvi narodni dom“ v Rudolfovem, ki bode 31. januarja 1891. ob 6. zvečer v čitalnični dvorani v Rudolfovem z sledečim sporedom: 1. Letni račun za leto 1890 in proračun za leto 1891 2. Sporočilo o delovanju upravnega odbora. 3. Določba dividende. Upravni odbor.

(Narodna čitalnica v Novem mestu) priredi v soboto 17. t. m. gledališko predstavo: „Gluh mora biti“, vesela igra v enem dejanji. Po igri plesni venček. Vstopnina: Sedeži prvih štirih vrst po 40 kr., drugi po 30 kr., vstopnice za stoječe po 25 kr., dijaški listi po 15 kr.

(Vodnikovo svečanost) sè koncertom in sijajnim plesom priredita „Narodna čitalnica Novomeška in „Dolenjsko pevsko društvo“ svojim društvenikom dné 1. februarja ob 8. uri zvečer v prostorih Narodnega doma.

(Prihodnji veliki letni semenj v Novem Mestu) bo v torek dné 20. t. m.; s tem je popravljena pomota v zadnjih „Novicah“, ki so poročale, da bi imel biti ta semenj 13. t. m.

(Kmetijska podružnica) v Novem Mestu daje na splošno znanje, da izposojuje kmetovalcem v porabo dva stroja (mašine) najnovejše sostave in sicer za robkanje turšice in čiščenje žita. Stroj za robkanje turšice se izposojuje iz mesta, žitočistni stroj pa ne, ampak je postavljen v porabo v poslopji gosp. Skaberneta. Stroja nadzoruje krčmar v tej hiši g. Hrovat, pri katerem se je zaradi njiju izposojitev in porabe oglašati. Odškodnina za porabo strojev je določena tako-le: 1. stroj za robkanje turšice: a) za ude 24 ur brezplačno, čez ta čas 50 kr. od dneva; b) za neude 50 kr. od dneva. 2. stroj za čiščenje žita: a) za ude od mernika žita 3 kr.; b) za neude od mernika žita 6 kr.

(Snega) je pri nas grozno veliko — a ravno tako tudi po drugih deželah. Promet na železnici po Notranjskem med Reko in Št. Petrom je bil dolgo pretrgan. Ravno tako je bila tudi drugod po mnogih krajih. Trst in Reka sta v snegu; pošta prihaja jako neredno.

(Umrl.) Zanimivo bode morda zvedeti, da smo tu zgubili zadnje dni decembra imenitnega glavarja — ciganskega, čez 80 let starega Miho Brajdiča.

(Bralno društvo Kostanjeviško) je v svojem občnem zboru izvolilo za leto 1891 sledeči odbor, kateri se je osnoval, kakor sledi: Gg. Viktor Rosina, predsednik; Jože Rohrmann, tajnik; Franc Gregorič, blagajnik; Miha Novak, knjižničar; Damjan Pavlič, Otmar Sever in Anton Stravs, odborniki; Martin Nemanič in Josip Pogačar, namestnika. Bralno društvo v Kostanjevici šteje koncem 1. 1890 42 udov. Letošni predpust se bodo priredile sledeče zabave in sicer: 18. prosinca plesni venček; 1. svečana tombola in plesni venček in 8. svečana maškerada. Pri slednji plačajo nemaskovani 20 novč. vstopnine. Začetek vselej točno ob 8. uri. K obilni udeležbi vabi najljubše

ODBOR.

(Vabilo k veselici,) katero priredi gasilno društvo v Št. Vidu pri Zatičini v nedeljo dne 18. januarja t. l. v gor. prostorih gosp. Janeza Facini-ja v korist društvu za napravo gasilnega orodja. Vspored: 1. Ples. 2. Tombola. 3. Prosta zabava. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina 20 kr. za osebo. Blagodušnosti se ne stavijo meje.

Odbor.

(Metliška čitalnica) volila je v odbor te-le gg.: Navratil, predsednik; Križnar, tajnik; Wacha, blagajnik; Albin Smola, Fr. Dovgan, Fr. Guštin in Premar Ignacij, v odbornike. — Predpustne veselice priredi te-le: 18. januarja tombola in ples. 1. febr. Vodnikova svečanost. 10. febr. Finale.

(Posojilnica v Črnomlji) registrovana zadruga z neomejeno zavezo znižala je od 1. januarja t. l. naprej plačila za upravne stroške za polovico, obresti pa obstanejo kakor do zdaj za dolžnike po 6%, za vložnike pa po 5%.

(Odbor delavskega podpornega društva v Trstu) vabi na veliki ples, kateri bode v soboto dne 17. januarja 1891. v sijajno okinčanem gledališču Fenice.

(Iz Kranja) se nam poroča: Te dni se je priklatila v vas Prebračevo divja mačka, ki je uničila mnogo kuretnine. Prišla je v noči 6. t. m. v poslopje Janeza Novaka, posestnika in mlinarja in je začela race metati in daviti. Prvič jo je hotela odpoditi dvajsetletna dekla, ker se ji je v bran postavila, bila bi dekla v ne-

varnosti, ko ne bi prihitel oče v pomoč. Ko pa gladna žival svoje ropanje v drugič ponovi, ji Janez Novak s puško pokadi. Težka je bila 4½ kilo. S tem se obeta huda in dolgotrajna zima, ker nas obiskuje divja zverina. Začetek je pač že tu, ker imamo snega več kakor dosti.

(Afričanska misijonarja) Nemeč Geyer in pa zamorski duhoven Pater Danijel Sorur sta bivala v Ljubljani zadnje dni meseca decembra. Imela sta govore o stanu ubogih črnih v Afriki, v kojih sta milo popisovala bedo zapuščenih nevernih Afričanov, ki se pobjajo in v sužnost prodajajo bolj neusmiljeno kakor črna živina. Črni duhoven je imel novega leta dan veliko sv. mašo pri frančiškanih, popoldne pa litanije v nunski cerkvi, v nedeljo po novem letu zopet veliko sv. mašo pri sv. Jakobu. Povod je bilo darovanje za afričanski misijon. Ker se je vernega ljudstva iz vseh stanov vse trlo, sta imela gg. misijonarja pri nas Slovencih gotovo dobro žetev za pomilovanja vredne zamorce. Žal nam je, da zavolj malega prostora ne moremo več povedati iz njihovih govorov. Morda storimo ob priliki v podl. stku. Nekaj groznega pa je, kar piše o tem slovenski list „Slovenski Narod“. Ne privošči ubogim zamorcem par krajcarjev, katere damo, dasi niso iz njegovega žepa. Se li to res pravi omiko razširjati? Slovenci, Bog ima dosti, kar bote dali v ta namen bo desetkrat povrneno!

(„Dom in Svet“.) Nekaterikrat smo vže priporočali ta izvrstni list; dolžnost nam je, da to storimo zopet z novim letom, ko smo prejeli v roko prvo številko. Ako jo primerimo s prvo številko prvega letnika, ki se je prikazal pred tremi leti skromen in ponižen kot malo dete, ga sedaj skoraj ne spoznamo: vzrasel je „Dom in Svet“ ter dobil prekrasno vnanjo obliko, prelepo notranjo opravo. Vsebina je tako mična, da bode dobil v „Domu in Svetu“ vsakdo kaj za se, ob enem skozi in skozi npravno, da se sme dati v roke vsacemu — mladeniču ali deklici. In te lepe podobe, kojih nam podaja list v imenovanj številki šest — te se smejo meriti s podobami najboljših listov družih narodov. Res, čuditi se moramo, kako nam more podajati g. vrednik za malo svoto treh goldinarjev (dijaki plačajo celo samo 2 gld. 60 kr.) — dvanajstkrat po 48 strani z dvainsedemdesetimi podobami, za koje gospoda primeroma vsak cliché velja brez dvoma najmanj 15 gld. Blagi gospod daruje mnogo iz svojega žepa imajoč edino željo, da razširi dobro stvar — ga li ne bodemo podpirali Slovenci brez izjeme vsi, katerim je mogoče. Gosposke družine, proč z nemškimi ilustrovanimi listi kakor „Gartenlaube“, ki tihotapsko ali kar naravnost širijo brezverstvo, materijalizem — naročite svojim dragim slovenski „Dom in Svet!“

Razne vesti.

(V Pragi) je umrl po daljši bolezni previden s sv. zakramenti tu v Novem Mestu dobro znani vitez Edv. Pštros. Bil je pred kratkim posestnik Ruperške graščine ter vedno naš narodnjak — Slovan. Naj počiva v miru!

(Nesreča na železnici) se je pripetila v noči od petka na saboto med Poljčanami in Ponikvami na Stajarskem. Poštni vlak je vozil počasno zaradi snega; snežni plug ga je dohitel ter razdrobil zadnja dva vozova. Eden popotnik je bil močno, štirje pa lahko poškodovani.

(V Ostravi) na Moravskem so se vneli plini v jamah, kjer kopljejo premog; 60 delavcev se je zadušilo.

* (Bolnišnica usmiljenh bratov.) V rokah imamo izkaz delovanja usmiljenih bratov v Šent Vidu na Koroškem. Ker tudi po Dolenjskem nabirajo milih darov v podporo ubogim bolnikom, zato je pač prav, ako povemo koliko dobrega stori ta red na Koroškem. V preteklem letu so imeli 1168 bolnikov, ki so bili oskrbovani 21.461 dni. Ozdravljenih je bilo 865, zboljšalo se je 163, neozdravljenih 27, umrlo jih je 59. Kranjcev so sprejeli v bolnišnico 86 — v Gradcu pa kjer imajo tudi bolnišnico, 74. — Iz tega se gotovo razvidi, da so ti usmiljeni bratje vredni podpore. „Dolenjske Novice“ jih srčno priporočajo svojim bralcem — pa tudi zdihnejo: škoda, da nimamo pri nas v Novem Mestu bolnišnice, katero bi vodili usmiljeni bratje!

* (Največi hotel na svetu.) Kakor se poroče iz Novega Jorka, bode sozidal Valdorf Astor hišo za sprejemanje popotnikov, ki bode naj večja na svetu. Imela bode 17 nadstropij in bode visoka 225 čevljev. Zgrajena bo iz opeke ter stala eden milijon dolarjev.

Loterijske srečke.

Gradec	3. januarja	16	9	86	71	48
Trst	10. "	68	78	57	71	60

Darovi za hišo „katol. družbe rokodel. pomočnikov“ v Rudolfovem.

Gg. Dr. Marinko 150 gld.; mil. g. prošt Urh 25 gld.; J. Volk iz G. vasi 4 gld. 50 kr.; J. Golob 2 gld.; A. Škrabec 10. gld.; Neimenovan duhoven 28 gld.; Mil. g. knezoškof Missta 20. gld.; prof. Marn 5 gld.; A. Lesjak 3 gld.; Mexinec 1 gld.; J. G. p. 1 gld.; Neka gospa 1 gld.; Fr. Hönigman 3 gld.; dr. Vaupotič 2 gld. 50 kr.; Različni dobrotniki iz Mesta 21 gld. 50 kr.; obletnica družbe čistega dobička 65 gld.

[14]

ZAHVALA.

1. januarja ob 7. uri zvečer umrl je po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, star 49 let, naš iskreno ljubljenei soprog, sin in brat, gospod

Jožef Plantan,

kovač in posestnik v Novem Mestu.

Zahvaljujemo se toplem vsem dragim znancem in prijateljem za obilo spremstvo k večnemu počitku, posebno še sl. meščanski straži za obilo udeležitev pri pogrebu.

NOVOMESTO, 10. januarja 1891.

Marija Plantan, soproga.

Franc Plantan, oče.

Ema Plantan, hči.

Amalija Plantan, sestra.

Ivan Plantan, sin.

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze milega sočutja mej boleznijo, za ogromno udeležbo pri pogrebu, za krasne darovane vence in za obilo izraženo sočutje povodom smrti naše blage, nepozabljene matere, gospe

Josipine Skaberné

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tem potom presrečno zahvalo.

NOVO MESTO, dne 29. decembra 1890.

[12]

Žuljuči ostali.

ZAHVALA.

Bogu Vsemogočnemu je dopadlo, moja iskreno ljubljeno soprogo, oziroma mater

Ano Skerbé roj. Zupančič,

dné 2. januarja t. l. v 30. letu njene dobe k sebi v boljši svet poklicati.

Zahvaljujem se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti, ter za obilo spremstvo k večnemu počitku

[13]

Anton Skerbé.

ŽUŽEMBERK, 10. januarja 1891.

Prešičje ščetine

(ne šopovino) kupuje v vsaki množini kilo po 3 goldinarje in više. Tudi kupuje kože od zajcev, lesic, kuu (hun) jazbecev, vider itd.

[16 - 1]

Friderik Skušek,
tergovce v Metliki.

Išče se čedno stanovanje

s tremi sobami. Ponudbe prevzame iz prijaznosti uredništvo „Dolenjskih Novic“. Tudi kupi se kaka manjša hiša. (21—1)

Vabilo.

Posojilnica v Črnomlju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela bode svoj redni občni zbor dne

1. februarja 1891 ob 1. uri popoldne

v Črnomlju in sicer v posojilnični sobi z naslednim dnevnim redom:

1. Poročilo o delovanju posojilnice sploh.
2. Sprememba in razširjanje pravil.
3. Predlaganje in potrditev računa za 1890.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Privoljenje remuneracije načelstvu.

K vdeležitvi društvenike uljudno vabi

[17]

Načelstvo.

Črnomelj, dné 10. januarja 1891.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel 1. januarja t. l.

gostilno gosp. P. Vranešiča,

(po domače pri Cimermann) v Metliki. Kakor moj prednik, tako bodem tudi jaz skrbel, da bode vsak gost v moji gostilni marljivo postrežen; vino se bode dobivalo zmeraj prve vrste. — Ravno tam stojim s svojim mizarstvom. Na zahtevanje izde'ujem stavbinske priprave in pohištvo (Zimmereinrichtung) po najnižji ceni.

Alojzij Kobe,

mizarški mojster v Metliki.

[20]

Mlin in žago

daje v najem od 13. marca t. l. naprej
grajščina Rakovnik pošta Št. Rupert
na Dolenjskem. [15—1]

Kopita,

špičasta in široka, s kalom ali brez kala. Jeden par možkih kopit brez kala, od 24 do 28 cm. dolgih, velja 25 kr., večja 30 do 35 kr. Ženska in otročja po velikosti 8 do 14 kr. jedno kopito. Trgovcem, kateri več skupaj vzamejo, še veliko ceneje

[18—1]

Janez Meglan,

izdelovalec kopit v Strugah pri Ribnici (Dolenjsko.)

600 veder vina, [10—2]

mej tem 300 veder izvrstnega blaga od leta 1890 je naprodaj. — Kje pové vredništvo „Dol. Novic.“

Ščurkolovke,

ali pasti za kubinjske grile loviti, izdeluje klepar ali špenglar Kaitna v Radečah ob Zidanem mostu. Pasti so iz ploščevine ali pleha in stane jedna 80 kr. — Vsaka boljši hiša si gotovo želi to nesnago iz hiše odpraviti in to se lahko in gotovo stori v kratkem času, če se nastavi v na sredi te pasti prirejeno majhno skledico malo strdi ali sladkorja. [217—3]

Za grajščino na Strugi

išče se pridna kuharica, ki bi bila ob enem skrbna oskrbnica ter se z dobrimi spričevali izkaže. — Poudbe naj se pošljejo z naslovom:

(3—3) Antonia pl. Fichtenau, pošta Novo mesto.

Tone Virant,

trgovec v Novem Mestu

ima v zalogi čevlje (Stiefletten und Niederschuhe) za gospé in gospodščino iz usnja in bronella (Lasting) po prav nizkeji ceni in dobro blago. — Tudi šopke in vence za ženitovanja se pri njem dobé. (9—2)

Prodajalnica in ena soba

za stanovanje se oddaje od 15. februarja počenši.

August Luser,

Novomesto.

[19—1]

Lepo stanovanje [2—2]

sè štirimi sobami v I. nadstropji in pripadajočimi prostori oddati je v najem v Rozinatove n gradu v Kandiji.

Slovenske knjižice

za poduk v angleškem jeziku, o meri, vagi, denarju itd. v Ameriki jako pripravne, lahko zapopadljive in koristne, toraj vsakemu potovalcu te dežele neobhodno potrebne, prodaja in pošilja po poštuem povzetju ali proti naprej plačilu po 55 kr.

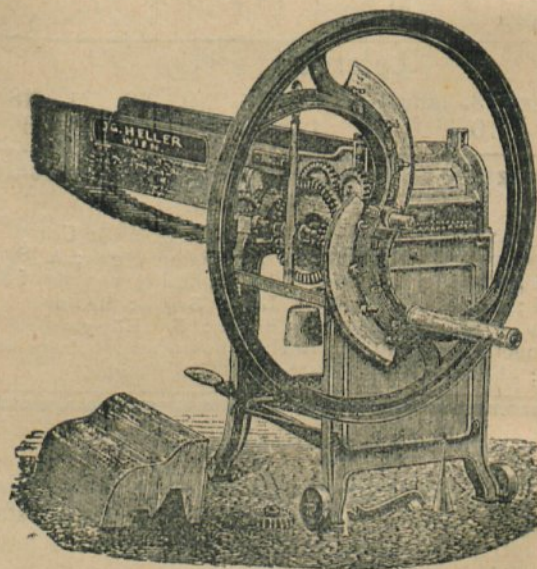
Jos. Paulin v Ljubljani

(1—2) posredovalna pisarna za potovanje po celem svetu.

Vsi stroji za kmetijstvo i vinorejo!

Vinske in sadne stiskalnice,
Grozni mlini in mlini za sadje,
vse najnovejše sestave v razni velikosti.

Škropilnice za trte.
Mlatilnice, snažilnice in vitlje ali vlečki,
robkalice za koruzo, sejalnice, plugi itd.

Automatične stiskalnice za zeleno klajo.
Susilnice za sadje in zelenjavo.

Rezilne ce za krmo v veliki izbiri in izvrstni izpeljavi ponuja po najnižjih tovarniških cenah [162—10]

IG. HELLER, DUNAJ, Praterstrasse 78.

Slovenske zapisnike in razjasnila na zahtevanje brezplačno in franko. — Prodajatelj dobé ugodne pogoje.

Zmožni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.